

PM Rotel I (Dnr KS 2018/1258)

Ett ordnat mottagande - gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande (SOU 2018:22) samt den kompletterande promemorian Ett socialt hållbart eget boende

Remiss från Justitiedepartementet
Remisstid den 15 november 2018

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Stockholms stad har fått Mottagandeutredningens betänkande ”Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande (SOU 2018:22)” på remiss.

Justitiedepartementets har kompletterat remissen med promemorian ”Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande”. Förslagen i promemorian syftar till att komplettera Mottagandeutredningens förslag kring EBO (boende i eget boende under asyltiden). Stockholm är en av de 32 kommuner som regeringen identifierat för att omfattas av förslagen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, överförmyndarnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret bedömer att förslagen kommer att bidra till bättre förutsättningar för integration och ser i huvudsak positivt på utredningens huvudförslag. För att långsiktigt hållbar etablering ska kunna uppnås anser dock stadsledningskontoret att kommunerna bör få överta Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag.

Arbetsmarknadsnämnden är i grunden positiv till utredningens huvudförslag och dess grunddrag. Förvaltningen delar också utredningens uppfattning att kommunerna är lämpliga aktörer för att erbjuda insatser som kan motverka passivitet under asyltiden och samtidigt inleda en etableringsprocess som kan medverka till att förkorta den sammantagna etableringstiden.

Socialnämnden delar betänkandets huvudförslag om ett sammanhållet system för mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända. Nämnden understryker vikten av att det gemensamma ansvaret realiseras i praktiken.

Utbildningsnämnden påpekar vikten av ett förstärkt stöd för unga asylsökande kring psykisk ohälsa vid anläggningsboenden. Med den föreslagna ändringen kan ett högre tryck ligga på exempelvis ungdomsmottagningar som ligger i närheten.

Överförmyndarnämnden påpekar att koncentrationen av mottagandet av ensamkommande barn till endast ett fåtal kommuner kan betyda att de kommuner där mottagandecenter finns får en hög arbetsbelastning, då det är vistelsekommunen som avgör vilken överförmyndare som ska förordna en god man. Vid en hög inströmning av ensamkommande barn kan detta leda till att det tar tid innan en god man kan tillsättas om systemet fortsättningsvis ska se ut som idag. Då krävs en förenkling av tillsättande av god man för att snabbare kunna möta ett snabbt ökande behov, liknande den situation som uppstod under 2015-16.

Farsta stadsdelsnämnd välkomnar förslaget men kan även se att förslagen riskerar att föra med sig vissa negativa konsekvenser om man ser det utifrån ett socialtjänstperspektiv. Utredningens konsekvensanalys räknar med att cirka 40 procent av de asylsökande som skulle få sin dagersättning indragen skulle välja att flytta tillbaka till Migrationsverkets boenden. Merparten beräknas alltså bo kvar i eget ordnat boende trots indragen dagersättning. Detta leder till att Migrationsverket måste utöka sitt bestånd av boenden, men samtidigt att Migrationsverkets utgifter för dagersättning till asylsökande kommer att minska.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd är positiv till förslaget om att komplettera den sociala prövningen för asylsökande som bosätter sig i eget boende i vissa kommuner med begränsad rätt till dagersättning vid eget boende i områden med socioekonomiska utmaningar.

Södermalms stadsdelsnämnd bedömer att genomförandet av huvudförslaget skulle innebära alltför stora utmaningar för kommunerna och förordar därför det alternativa upplägget. Staten bör även fortsättningsvis ansvara för boende och tidiga insatser för samtliga asylsökande under hela asyltiden.

Mina synpunkter

Mottagandeutredningens förslag om ett socialt hållbart boende innebär att en social prövning av den asylsökandes eget boende ska införas i vissa socialt och ekonomiskt utsatta kommuner. Jag välkomnar att man prövar förutsättningarna att begränsa möjligheten till eget boende för nyanlända och asylsökande. Dagens system med EBO är positivt så till vida att individer fritt kan välja var de vill bosätta sig. Samtidigt har möjligheten till egenbosättning i vissa fall bidragit till en försämrad integration då många väljer att bosätta sig i socioekonomiskt utsatta områden. Det är inte heller ovanligt att nyanlända väljer att bo hos släktingar och vänner vilket bidrar till trångboddhet och i förlängningen en ökad risk att sociala problem uppstår. Det kan handla om barn som inte får tillräckligt med plats för att kunna göra läxan och därmed får svårt att klara skolan. Utifrån det perspektivet måste EBO förändras och begränsas. Jag instämmer dock med stadsledningskontoret förvaltningen att förslaget i praktiken kan bli svårt att genomföra om den asylsökande, som betänkandet föreslår, genom skriftliga intyg ska styrka sin boendesituation mot uppställda kriterier, genom registerkontroll av antal folkbokförda på den uppgivna adressen. Detta då personer inte alltid bor på den adress de är folkbokförda på eller registrerade.

Som ett komplement föreslår även utredningen att vissa bostadsområden temporärt undantas från möjligheten till eget boende under asyltiden. Jag ställer mig positiv

till förslaget då människors möjlighet till bra boende är en viktig förutsättning för en lyckad integration, samtidigt som jag tror att ett väl utformat system för anvisad boställning är det bästa sättet att uppnå målet på.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets svar på remissen.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 8 november 2018

ANNA KÖNIG JERLMYR

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande (SOU 2018:22)
3. Kompletterande promemoria ett socialt hållbart eget boende

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Clara Lindblom (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Föredragande borgarråds förslag till beslut tillstyrks delvis.
2. Som svar på remissen anføres därutöver följande.

Vänsterpartiet anser att det finns många farhågor förknippade med det nya förslaget som borde utredas ytterligare. Vi anser likt stadsledningskontoret att tre veckor är en för kort planeringstid för att möjliggöra en god matchning av boende utan onödiga omflyttningar. Detta är speciellt viktigt ur ett barnperspektiv eftersom varje flytt medför risk för försening och/eller avbrott i skolgång förskola.

Vi delar också stadsledningskontorets oro när det gäller metoderna som föreslås för att minska de negativa effekterna av eget boende (ebo), då stadsledningskontoret inte anser dem vara tillräckligt tillförlitliga och rättssäkra. Dessa bör utredas ytterligare.

De tre föreslagna synpunkterna som stadsledningskontoret lyfter gällande föreslagna ersättningar delas av oss och är en förutsättning för att kunna genomföra ett gott mottagande i alla delar. Stadens erfarenhet i dagsläget är att många nyanlända snarare har behov av ekonomiskt bistånd i upp till tre månader än föreslagna en månad. Dessutom är de schablonbaserade ersättningarna idag inte tillräckliga för kvotflyktingar med stora vårdbehov. Slutligen instämmer vi också i stadsledningskontorets bestämda uppfattning att den generella ersättningsnivån för dygnersättning per boendeplats bör höjas väsentligt.

Sist vill vi återigen instämma i de åsikter som Åsa Lindhagen (MP) m.fl. framför i det särskilda uttalande i socialnämnden, både rörande de risker som finns i att boendetiderna på ankomstcentren kan komma att bli längre än vad utredningen tänkt sig och de negativa effekter som förändringen rörande ersättningsnivån till ensamkommande kan få.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Karin Wanngård, Olle Burell, Emilia Bjuggren och Jan Valeskog (alla S) enligt följande.

Socialdemokraterna välkomnar mottagandeutredningens förslag. Vi menar att ett bra mottagande utgår ifrån den enskildes behov och vad som är bäst för den enskildes möjlighet att delta i samhällets olika delar. Lärdomarna från de senaste åren då många nyanlända flyttat ut i kommunerna har visat att behovet av en översyn av mottagandesystemet var stor. Ett sammanhållet och rättssäkert mottagande av asylsökande är avgörande när olika instanser och aktörer ska samverka kring den enskilde. I utformningen av mottagandet måste hänsyn tas till att ensamkommande barn och vuxna asylsökande har helt olika behov av stöd.

Om förslagen i utredningen blir verklighet kommer etableringsprocessen för den asylsökande som beviljas uppehållstillstånd att gå mycket snabbare än tidigare. Det är välkommet att utredningen föreslår att asylsökande snabbt ska flyttas till en kommun för att kunna påbörja sin etablering genom svenskundervisning och samhällsvägledning. Kommunerna har förmåga och kapacitet att skapa bra förutsättningar för den enskilde. Att lagen om eget boende (EBO) begränsas och att kommunerna får större rådighet samspelar med bosättningslagen som säkerställer att alla kommuner tar emot nyanlända. Det tidigare systemet där ett fåtal kommuner tog ansvar för mottagandet av asylsökande och nyanlända var inte rimligt. Ett nytt sammanhållet mottagande för nyanlända får inte på något sätt leda till att staten öppnar upp för kommuner att avsäga sitt ansvar för mottagande. Alla kommuner i Sverige ska även fortsättningsvis ha en skyldighet att ta emot asylsökande och nyanlända. För att kommunerna ska kunna fullfölja sina åtaganden måste staten kompensera kommunerna fullt ut för kostnaderna som uppstår för etablering av den asylsökande. Schabloner som tagit hänsyn till att det är större kostnader i storstäderna är att föredra före ersättningar som ska återsökas.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Clara Lindblom och Rikard Warlenius (båda V) med hänvisning till Vänsterpartiets reservation i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av Karin Wanngård, Emilia Bjuggren och Jan Valeskog (alla S) med hänvisning till Socialdemokraternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Stockholms stad har fått Mottagandeutredningens betänkande ”Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande (SOU 2018:22)” på remiss.

Justitiedepartementets har kompletterat remissen med promemorian ”Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande”. Förslagen i promemorian syftar till att komplettera Mottagandeutredningens förslag kring EBO (boende i eget boende under asyltiden). Stockholm är en av de 32 kommuner som regeringen identifierat för att omfattas av förslagen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, överförmyndarnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd. Socialnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd har svarat med vardera ett svar för den ursprungliga remissen samt den kompletterande promemorian.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 oktober 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret bedömer att en ny ansvarsfördelning enligt utredningens huvudförslag skulle bidra till bättre förutsättningar för integration, och ser därför i huvudsak positivt på förslaget. En avgörande faktor oavsett vem som har huvudansvar för mottagandet är möjligheterna till framförhållning och planering. Prognoserna för antalet asylsökande som söker sig till Sverige kommer alltid att innehålla stor osäkerhet. Med utredningens förslag får kommunerna ett ökat ansvar att med relativt kort varsel kunna erbjuda boende till nya asylsökande. Utredningens förslag är baserade på att antalet asylsökande håller sig inom ramen för ett normalläge. Stadsledningskontoret bedömer att det behöver finnas en riksövergripande samplanering och beredskap för ett eventuellt oförutsett höjt antal asylsökande och att det bör tas fram en beredskapsplan som kan gälla vid extraordinärt högt mottagande.

Sammantaget bedömer stadsledningskontoret att alla utredningens förslag är beroende av gott samarbete, regelbundna samråd och en nära samverkan mellan stat och kommuner för att vara effektiva och bidra till långsiktigt god etablering för nyanlända. Det är också avgörande att Migrationsverket håller rimlig handläggningstid i asylprövningen. Stadsledningskontoret har även följande synpunkter på de respektive förslagen:

Obligatoriska statliga ankomstcenter

Stadsledningskontoret är i huvudsak positiv till utredningens förslag om ankomstcenter och tidigarelagd kommunplacering, och bedömer att förslagen gynnar en snabbare etableringsprocess. Stadsledningskontoret vill betona vikten av att ankomstcentren kan erbjuda en god boendemiljö, och att centren därför planeras för ett anpassat antal boende och att inget enskilt center blir för stort. För de kommuner där placering av ankomst- och avresecenter kan bli ak-

tueellt är det viktigt att planeringen sker i nära samverkan med berörd kommun. Stadsledningskontoret bedömer också att det är avgörande att staten tydligt tar hela ansvaret för personer som fått avslag på sin asylansökan, och att dessa inte stannar kvar i kommunerna.

Väntan i kommun

Stadsledningskontoret bedömer att huvudförslaget skulle innebära förbättringar jämfört med dagens system. De nyanlända skulle slippa riskera att flytta upprepade gånger och långsiktiga arbetsmarknadsinsatser skulle kunna påbörjas tidigt och genomföras med ökad kontinuitet utan avbrott. Stadsledningskontoret bedömer dock att förslaget ställer höga krav på kommunernas möjligheter att ordna boenden, speciellt för kommuner där det råder bostadsbrist generellt. Rimlig planeringstid är en förutsättning för att denna ansvarsfördelning ska vara möjlig. Stadsledningskontoret bedömer att det är viktigt att kommunernas planeringsförutsättningar, till exempel genom goda prognoser, ges hög prioritet. Stadsledningskontoret anser även att statens ersättning måste täcka kostnader för kommunernas beredskap, till exempel i form av ersättning för tomgångshyror.

Enligt utredningens förslag ska anvisningskommunen erbjuda asylsökande boende inom tre veckor från tidpunkten för beslut om anvisning. Stadsledningskontoret bedömer att planeringstiden är för kort för att Stockholm ska kunna möjliggöra god matchning till boenden och erbjuda boendelösningar utan onödiga omflyttningar. Detta är speciellt viktigt utifrån ett barnperspektiv, eftersom varje flytt medför risk för försening och/eller avbrott i skolgång och förskola. Stadsledningskontoret bedömer att den längre vistelsetiden i ankomstcentrena som längre planeringstid skulle innebära vägs upp av fördelarna med att anvisas till ett mer passande boende när flytten väl sker. För att kommunen ska kunna ta det ansvar som utredningen föreslår bedömer stadsledningskontoret att planeringstiden behöver förlängas till sex veckor.

Individuellt anpassade arbetsmarknadsinsatser med god anknytning till den lokala arbetsmarknaden är viktiga förutsättningar för etablering i samhället och på arbets- och bostadsmarknaden. Stockholms stad har i dagsläget goda möjligheter att anpassa befintlig verksamhet för att även kunna ta emot asylsökande i etableringsfrämjande insatser som svenskundervisning, samhällsinformation och arbetsmarknadsinsatser. Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att staden har rätt att påbörja arbetsmarknadsinsatser direkt när en individ anvisas till kommunen. Stadsledningskontoret bedömer därför att staden för att kunna ta det ansvar i mottagandet som utredningen föreslår behöver få överta Arbetsförmedlingens nuvarande etableringsuppdrag. Ersättning till kommunerna för detta bör ges inom ramen för ersättningssystemet.

Social prövning av eget boende (ebo)

Stadsledningskontoret ser generellt positivt på intentionen att skapa möjligheter att begränsa de negativa effekterna av ebo, men ser betydande risker och svårigheter med de föreslagna metoderna. Stadsledningskontoret bedömer inte att den metod för godkännande av bostäderna som föreslås är tillräckligt tillförlitlig och rättssäker. Till exempel bedöms de föreslagna registerkontrollerna inte kunna utgöra ett tillförlitligt underlag, eftersom det redan i dagsläget ofta förekommer att asylsökande folkbokför sig på andra adresser än där de bor.

Det finns risk att förslagen medför att det i vissa kommuner och/eller områden kommer att bo många asylsökande som saknar rätt till dagsersättning. Stadsledningskontoret ser stora risker med en sådan situation. Förutom kommunens ökade kostnader för ekonomiskt bistånd bedömer stadsledningskontoret att en sådan situation kan ha betydande påverkan till möjligheterna till integration och etablering. Sammantaget bedömer stadsledningskontoret att förslagen kring begränsning av möjligheten till eget boende medför betydande osäkerhetsmoment och att konsekvenserna av förslagen inte är tillräckligt väl utredda.

Enligt förslaget ska begränsning av möjligheten till eget boende bara gälla i de kommuner som själva önskar det. Stadsledningskontoret kan i dagsläget inte ta ställning till om en eventuell möjlighet till begränsning bör tillämpas i Stockholm.

Nytt ersättningssystem

Utredningens förslag baseras på att kommunsektorn kompenseras fullt ut för sina nya uppgifter. För enskilda kommuner kommer dock ersättningen kunna vara högre eller lägre än kostnaderna. I dagsläget innehåller förslaget inte konkreta förslag på ersättningsnivåer. Stadsledningskontoret vill poängtera att bedömningen av utredningens förslag utgår ifrån att kommunen ges full kompensation för nya uppdrag. Generellt sett ser stadsledningskontoret positivt på att ett nytt ersättningssystem baseras på schabloner, eftersom dagens system med återsökning av faktiska kostnader är administrativt resurskrävande.

Stadsledningskontoret har i dagsläget följande synpunkter på föreslagna ersättningar:

- Ersättningen för initialt ekonomiskt bistånd bör höjas för att motsvara kommunens kostnader under tre månader. Stadens erfarenhet i dagsläget är att många nyanlända snarare har behov av ekonomiskt bistånd i upp till tre månader än en månad. Det beror bland annat på att praktiska frågor som förskoleplats för barnfamiljer behöver vara lösta innan vuxna kan börja delta i etableringsinsatser.
- Det bör vara möjligt för kommuner att återsöka faktiska kostnader för kvotflyktingar. Stockholms stad kommer med stor sannolikhet, på grund av närheten till avancerad sjukvård, att ta emot kvotflyktingar med stora vårdbehov där de schablonbaserade ersättningarna inte kommer att vara tillräckliga för att täcka kommunens kostnader.
- Utredningen föreslår en schablonbaserad dygnersättning per boendeplats om cirka 115 kr per dygn och plats. Beloppet är framtaget utifrån nuvarande kostnader för asylboende i Migrationsverkets regi. Stadsledningskontoret kan konstatera att ersättningen inte är tillräcklig för att täcka kostnaderna för boende i Stockholms stad. Stadsledningskontoret bedömer därför att den generella ersättningsnivån bör höjas väsentligt eller att en regional differentiering införs så att ersättningen bättre motsvarar kostnaderna för boende i en storstadsregion.

Ensamkommande flyktingbarn

Migrationsverket föreslås få rätt att anvisa barn i ankomstfasen till kommunerna, så att ansvaret kan delas mellan fler kommuner. Utredningen föreslår dock inga stora förändringar i ansvarsfördelningen kring mottagandet av ensamkommande barn, och kommunerna föreslås behålla ansvaret för det initiala mottagandet. Stadsledningskontoret delar utredningens bedömningar kring mottagandet av ensamkommande barn, och ser positivt på att ansvarsfördelningen inte ändras för denna grupp. Kommunerna har utvecklat kompetens, erfarenhet och organisation för att erbjuda ett tryggt mottagande utifrån ett barnperspektiv, och stadsledningskontoret anser därför att kommunerna är de aktörer som är bäst lämpade att ansvara för mottagandet av ensamkommande barn, både initialt och långsiktigt.

Utredningens alternativa förslag: Större statliga mottagandecenter och mottagande i kommun efter uppehållstillstånd

Stadsledningskontoret bedömer inte att det alternativa förslaget skulle innebära förbättringar utifrån dagens upplevda brister i mottagningssystemet. Förslaget bedöms inte främja jämnare geografisk fördelning och integration av nyanlända. Förslaget syftar till att skapa handlingsalternativ om inte enighet kan nås rörande genomförandet av huvudalternativet. Stadsledningskontoret anser att de offentliga resurserna och kompetenserna bör utnyttjas effektivt, och förespråkar därför ett mottagande i enlighet med huvudalternativet.

Stadsledningskontoret bedömer dock att även tidiga arbetsmarknadsinsatser (det vill säga Arbetsförmedlingens nuvarande etableringsuppdrag) bör ingå i diskussionerna kring hur det framtida mottagandet ska organiseras och ansvarsfördelas för att enighet ska kunna nås kring huvudförslaget. Stadsledningskontoret anser att för att staden ska kunna fullgöra det uppdrag som utredningens huvudförslag innebär behöver Arbetsförmedlingens uppdrag ändras, och kommunen istället få ökat ansvar för etableringsinsatserna. Utan det formella uppdraget för etableringsinsatserna har kommunerna begränsade möjligheter och verktyg att långsiktigt ta ansvar för etableringen.

Sammantagen bedömning

Stadsledningskontoret bedömer att förslagen kommer att bidra till bättre förutsättningar för integration och ser i huvudsak positivt på utredningens huvudförslag. För att långsiktigt hållbar etablering ska kunna uppnås anser dock stadsledningskontoret att kommunerna bör få överta Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag. Stadsledningskontoret bedömer också att den föreslagna planeringsramen om tre veckor för att erbjuda bostad inom kommunen bör förlängas till sex veckor för att öka förutsättningarna för att kunna erbjuda passande boenden.

Stadsledningskontoret ser generellt positivt på intentionen att skapa möjligheter att begränsa de negativa effekterna av eget boende, men ser betydande risker och svårigheter med de föreslagna metoderna.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2018 följande.

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutade justera paragrafen omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Johanna Sjö (M), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Ofelia Namazova Venneman (KD) som hänvisade till särskilt uttalande gjort av Johanna Sjö (M).

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 16 augusti 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen är i grunden positiv till utredningens huvudförslag och dess grunddrag. Förvaltningen instämmer i de principiella ställningstaganden utredningen gjort för att effektivisera mottagandet och främja framtida etablering. Förvaltningen delar också utredningens uppfattning att kommunerna är lämpliga aktörer för att erbjuda insatser som kan motverka passivitet under asyltiden och samtidigt inleda en etableringsprocess som kan medverka till att förkorta den sammantagna etableringstiden. Genom att kommunen får huvudansvaret för verksamheten finns goda förutsättningar att anpassa verksamheten till lokala och regionala förutsättningar. Det innebär att samarbetet med till exempel det lokala näringslivet och andra aktörer i lokalsamhället underlättas.

Förvaltningen är positiv till att arbetsmarknadsperspektivet enligt förslaget ska ges större betydelse för fördelningen av asylsökande till kommunerna. Kommuner med en god arbetsmarknad tar genom detta förslag emot en större andel av de asylsökande. Även på individnivå uttrycks att utbildning- och yrkesbakgrund ska kunna påverka kommunplaceringen genom den kartläggning av utbildnings- och yrkesbakgrund som ska genomföras för varje asylsökande vid ankomstcentret. Detta är positivt och kan underlätta en snabbare etablering.

Förvaltningen har inga synpunkter vad gäller utredningens förslag att begränsa rätten till eget boende. Förvaltningen vill dock påtala att utredningens förslag innebär att det i längre perioder, kan komma att vistas personer i kommunen som inte har rätt till några insatser alls vare sig från staten eller från kommunen. Det gäller dels vissa asylsökande som väljer eget boende, dels asylsökande som fått avslag men som överklagar och där överklagandeprocessen drar ut på tiden. Förvaltningen anser att det kan finnas skäl att överväga om kommunen ska ges vissa möjligheter att själva avgöra om vissa insatser ska beviljas – framförallt för den grupp som får vänta länge i en överklagandeprocess.

Ett av utredningens huvudsyften är att skapa ordning och reda och förtydliga ansvarsförhållandena mellan myndigheter. Till viss del uppnås detta med förslaget - men ansvarsfördelningen mellan kommunen och Arbetsförmedlingen från ankomst till etablering framstår som en utmaning då ansvaret växlar mellan myndigheterna i olika delar av processen.

Arbetsförmedlingen ska enligt utredningen få huvuduppdraget att skapa ett system för den kartläggning av utbildnings- och yrkesbakgrund som ska genomföras på ankomstcentret och hur den ska genomföras. Då kommunen är den part som efter kommunplacering ska ge arbetsmarknadsrelaterade insatser under asyltiden, krävs tydliga rutiner för hur kommunerna ska få del av den kartläggning som genomförs av Arbetsförmedlingen på ankomstcentret. När beslut fattats om uppehållstillstånd övergår ansvaret för arbetsmarknadsinsatser helt till Arbetsförmedlingen. Detta ställer åter stora krav på samverkan och informationsöverföring mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen. Kommunen föreslås få i uppdrag att lämna uppgifter till Arbetsförmedlingen som behövs för etableringen. Arbetsförmedlingen ges dock ingen skyldighet att ta hänsyn till kommunens insatser under asyltiden i sin fortsatta planering för etableringstiden. Förvaltningen anser att tydliga krav behöver ställas på att den planering som vidtar i etableringen tar hänsyn till och bygger vidare på den planering och de insatser som kommunen erbjuder under asyltiden. Det bör till exempel kunna vara möjligt för den enskilde att fortsätta en insats som påbörjats under asyltiden om detta bedöms som en bra insats. Det är av avgörande betydelse för den enskilde att planeringen inte börjar från början vid varje övergång. Även ur ett arbetsmarknadspolitiskt perspektiv är en sammanhållen ansvarskedja viktig. Om detta inte fungerar är risken stor att vinsterna i form av kortare etableringstid totalt sett uteblir.

Förvaltningen yttrar sig fortsättningsvis främst över de enskilda delar i förslaget som avser förvaltningens ansvarsområde.

Etableringsfrämjande insatser

För de tre former av etableringsfrämjandeinsatser som föreslås ges av kommunen till de asylsökande under asylfasen; undervisning i svenska, samhällsinformation samt kunskap och kontakt med arbetsmarknaden har Stockholms stad en god beredskap att med relativt små justeringar anpassa befintlig verksamhet för att även kunna ta emot denna målgrupp. På så vis har staden goda förutsättningar att kunna hantera insatserna enligt förslaget och förvaltningen ser mycket positivt på att staden får möjligheter att på detta sätt redan från start kunna påverka etableringen av nyanlända.

Det kan dock finnas mindre kommuner som inte har samma förutsättningar att leverera dessa insatser med hög kvalitet, något som riskerar att skapa ojämlikhet i kvalitet, vilket riskerar att drabba individen. Samverkan mellan kommuner kan i sådana fall underlätta uppbyggnaden av ett väl fungerande mottagande. Förvaltningen vill dock understryka att ett sådant samarbete alltid måste vara frivilligt och bygga på kommunernas eget initiativ och förutsättningar.

Undervisning i svenska för asylsökande

Förvaltningen ser positivt på att undervisning i svenska startar redan under asyltiden vilket förväntas underlätta den fortsatta etableringen. Utredningen lämnar ansvaret för organisationen av undervisningen i svenska för asylsökande till kommunerna. Det är positivt att kommunerna får möjlighet att anpassa utformningen av verksamheten utifrån lokala förutsättningar och ambitionsnivå. Stockholms stad har goda möjligheter att utnyttja kapaciteten i ordinarie SFI för att kunna ta emot denna nya målgrupp. Förvaltningen ser däremot svårigheter att blanda målgrupperna. Främst utifrån skillnaderna i upplägg för respektive insats. Reguljär SFI är en skolform som en del av komvux och den undervisning i svenska för asylsökande som föreslås i utredningen är en specifik och kortare insats under asylperioden. SFI är lagstyrt med regler och målsättningar. Skolformen erbjuder möjlighet till fördjupning, dialog och reflektion. De insatser som föreslås i utredningen är kortare och inte lika regelstyrda då kommunen själv sätter ambitionsnivån.

Dock ser vi att det är viktigt att erbjuda insatser så tidigt som möjligt för att underlätta etableringen och behålla ”kedjan”. Vi ser även stora möjligheter att använda samma resurser för båda grupperna, både vad gäller personal, material, lokaler m.m.

Den exemplifierade ersättningen till kommunerna med 8 100 kronor per asylsökande utifrån en ambitionsnivå om 40 timmars undervisning bedöms av förvaltningen som rimlig och tillräcklig såvida asyltiderna inte blir allt för långa.

Lokalt anpassad samhällsinformation

Under asyltiden ska kommunerna erbjuda fördjupad och lokalt anpassad information för asylsökande. Precis som för undervisningen i svenska lämnar utredningen mycket ansvar till kommunerna att anpassa informationen utifrån lokala förutsättningar och ambitionsnivå. Utöver de positiva aspekterna av en sådan modell anser förvaltningen att det behövs en standardisering av vilken information som ges till asylsökande. Detta skulle underlätta för kommunerna, höja kvaliteten och öka den nationella likvärdigheten. En sådan standardisering bör i hög grad anknyta till gällande standardisering av samhällsorienteringen.

Utredningen öppnar upp för att kommunerna ska kunna integrera samhällsinformationen under asyltiden med ordinarie samhällsorientering. Förvaltningen ser stora fördelar med att kombinera resurser i form av material och personal men tycker inte att grupperna bör blandas. Under asylperioden får deltagarna grundläggande information om hur Sverige fungerar och under den lagstyrda samhällsorienteringen blir det en fördjupning med större möjlighet att föra dialog och reflektion. Förvaltningen förordar även att samhällsinformationen under asyltiden ges på modersmålet i så stor utsträckning som möjligt. Staden har på eget initiativ påbörjat uppbyggnad av en tidig samhällsinformation till alla nyanlända som samordnas av arbetsmarknadsförvaltningen, och står därför väl i startgroparna för att kunna erbjuda samhällsinformation även för asylsökande.

Utredningen har ett räkneexempel med ett ersättningssystem där kommunerna ersätts med 2 200 kronor per asylsökande för samhällsinformation och insatser som syftar till att ge kunskap om och kontakter med den svenska arbetsmarknaden. Nivån har beräknats utifrån en ambitionsnivå om 20 timmar. Ersättningen bedöms även här som rimlig och tillräcklig såvida asyltiderna inte blir för långa.

Kunskap om och kontakter med arbetsmarknaden

Förvaltningen bedömer att Stockholms stad har goda förutsättningar att kunna erbjuda de föreslagna insatserna. Genom de lokalt placerade jobbtorgen finns goda förutsättningar att kunna ta emot asylsökande och erbjuda anpassade insatser. Det är positivt att de asylsökande får en skyndsam kontakt med den svenska arbetsmarknaden för att underlätta etableringen i det svenska samhället. Utredningens förslag ställer inga krav på vad insatsen ska innehålla utan lämnar ansvaret till kommunerna att sätta ambitionsnivå och inriktning på insatsen vilket är positivt ur självbestämmandesynpunkt men även innebär risker för stora variationer kommuner emellan.

Även arbetsförmedlingen kommer att ha möjlighet att erbjuda insatser under asyltiden. Med den utformning som utredningen föreslår innebär detta att Arbetsförmedlingen har möjlighet att göra bedömningar av vilka asylsökande som ska erbjudas insatser. Förvaltningen anser att detta öppnar för stora olikheter mellan förmedlingarna och otydlighet i vad kommunen kan förvänta sig av samverkan med förmedlingen när det gäller insatser för asylsökande. Det är olyckligt.

Övriga synpunkter

Arbetsmarknadsförvaltningen saknar utbildningsperspektivet och vuxenutbildningens roll under den första tiden i Sverige. Vuxenutbildningen spelar en allt viktigare roll för många nyanlända och en skyndsam start underlättar etableringsprocessen. Förvaltningen hade därför önskat se en tydligare koppling till vuxenutbildningen utöver undervisning i svenska. Detta framförallt utifrån att språkundervisning med fördel redan i ett tidigt skede kan kombineras med annan vuxenutbildning som till exempel yrkesutbildning. För många nyanlända kan detta ge möjligheter att redan från första början komma in i rätt utbildning och därmed förkorta etableringstiden och skapa en sammanhållen process för den enskilde.

Förvaltningen anser även att ett tydligare barn-, funktionshinder- och jämställdhetsperspektiv mycket väl hade kunnat få genomsyra utredningen. Många asylärenden är komplexa och omfattar även familjer och anhöriga vilket avspeglar sig i de utdragna asylprocesser som rått de senaste åren. I utredningen pekas i huvudsak på ”enkla ärenden” med asylprocesser på ca tre månader, vilket i nuläget känns avlägset.

Förvaltningen vill även betona problematiken med att asylsökande som regel saknar personnummer vilket pekar på behovet av samordningsnummer för att underlätta asylprocessen och informationsöverföring mellan involverade myndigheter.

Ersättningsystemet

Utredningen föreslår förändringar i ersättningssystemet men har inte haft för avsikt att presentera ersättningsnivåer. De ersättningsnivåer vilka används som exempel i utredningen och som ska täcka de insatser i form av undervisning i svenska, samhällsinformation och kunskap och kontakter med arbetsmarknaden bedömer förvaltningen som skäliga och tillräckliga för att kunna erbjuda insatserna. Om asyltiderna blir längre än utredningen bedömer finns dock behov av högre ersättningsnivåer.

Det är svårt att i nuläget säga hur det system med schablonersättningar som föreslås för att täcka bland annat SFI och samhällsorientering under etableringsfasen kommer att påverka staden och arbetsmarknadsförvaltningens arbete. Generellt tycker förvaltningen att en ökad övergång till schablonersättningar utan ansökan är bra, det minskar administrationen och även osäkerheten i systemet. Även om ersättningarna till staden betalas ut i form av schablonersättningar behöver dock det interna systemet för ersättning inom staden utvecklas.

Förvaltningen ser det som mycket positivt att Statskontoret får i uppdrag att skapa ett nytt system med regelbundna uppföljningar av kommunernas faktiska kostnader för mottagandet.

Slutligen kan påpekas att en mer sammanhållen ansvarskedja från mottagande till etablering skulle underlätta den första tiden i Sverige för så väl den enskilde som ansvarig myndighet. I utredningens förslag skiftar ansvaret för insatser från Migrationsverket till kommunen och till Arbetsförmedlingen som har det samordnande ansvaret under etableringsfasen. Tydliga krav på samverkan och förslag på former och rutiner som skulle kunna underlätta detta hade därför varit välkommet.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 oktober 2018 följande.

Socialnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 10 september 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Mottagandeutredningen har lyft fram starka skäl för att reformera möjligheten för asylsökande att med bibehållen dagernättning ordna boende under asyltiden. Den aktuella promemorians förslag utvecklar utredningens två modeller i syfte att möjliggöra för regeringen att mer skyndsamt gå vidare med frågan.

Att införa begränsningar i EBO i ett tidigare skede än Mottagandeutredningens övriga förslagna reformer kräver, enligt socialförvaltningen, en del förtydliganden. Socialförvaltningens synpunkter på promemorians förslag ska därför läsas som ett komplement till de synpunkter som förvaltningen lämnat i det tidigare remissvaret om Mottagandeutredningen.

Promemorian håller fast vid Mottagandeutredningens huvudförslag om social prövning i enskilda fall och ett kompletterande förslag om en områdesbegränsning men tar inte ställning till vilken modell som bör införas. I socialförvaltningens tidigare remissvar om Mottagandeutredningen lyfte förvaltningen frågan om förslaget med en social prövning av boenden i vissa kommuner kommer att fungera i praktiken. Visserligen ger förslaget möjlighet att neka asylsökande boendelösningar som riskerar att medföra boendesociala problem, samtidigt som

asylsökandes förmåga att ordna ett eget boende inte begränsas i onödan. Samtidigt förutsätter modellen att Migrationsverket prövar, och vid ändrade förhållanden omprövar, standard och storlek på ett stort antal bostäder vilket är både komplicerat och administrativt betungande.

Med rådande bostadsbrist är förvaltningens erfarenhet att personer inte alltid bor på den adress de är folkbokförda eller registrerade. Huvudförslaget om social prövning kräver att Migrationsverket känner till den asylsökandes faktiska bostadsadress. Förvaltningen

Tjänsteutlåtande menar att förslaget om att helt undanta vissa bostadsområden (områdesbegränsning) av eget boende under asyltiden, även det bygger på att Migrationsverket känner till asylsökandes faktiska bostadsadresser. I promemorian framgår inte hur asylsökandes faktiska boendesituation (adress och standard) ska kontrolleras samt hur ett godkänt boende följs upp eller säkerställs i praktiken. Enligt förvaltningen innebär båda förslagen att Migrationsverket systematiskt behöver kontrollera och följa upp asylsökandes verkliga boendeförhållanden och att det behöver framgå tydligare hur detta ska gå till.

Promemorian lyfter fram flera utmaningar gällande vilka kommuner eller kommundelar som ska ingå i urvalet för områdesbegränsning. Socialförvaltningen understryker vikten av att beslut om vilka områden som ska omfattas av en begränsning bygger på samråd och dialog med kommunerna själva.

Ansvar

Enligt förslaget väntas begränsningen av eget boende ge effekter som minskade bostads-sociala problem och bättre förutsättningar för integration, särskilt för barn och deras familjer. För att detta ska realiseras menar socialförvaltningen att asylsökande behöver ges

tidig information om för- och nackdelar med olika asylboenden samt om vilka regler som gäller kring begränsning av dagersättning vid eget boende. Detsamma gäller uppföljning av situationer där asylsökande bosatt sig i eget boende där de inte beviljas dagersättning. Särskilt viktigt är att nå asylsökande familjer med barn. Att begränsa EBO innan övriga reformer, såsom ankomstcenter, genomförts innebär begränsade förutsättningar för

tydlig och tidig information till asylsökande om begränsning av EBO. Om något av förslagen ska ge de effekter som beskrivs, efterfrågar socialförvaltningen en tydligare skrivning av statens ansvar och systematik gällande information och uppföljning av

EBO än vad som framkommer i promemorian.

Om alternativet till EBO är boende i Migrationsverkets anläggningsboende anser förvaltningen att Migrationsverket måste säkerställa utbud och hållbarhet över tid. Detta för att undvika situationer där familjer tvingas flytta runt under asyltiden på grund av nedläggning av olika asylboenden. Socialförvaltningen menar också att, om individer eller familjer väljer att flytta från ett eget boende där de inte beviljas dagersättning till ett anläggningsboende, ska detta återspeglas i anvisningstalet.

Asylsökande individer och familjer kan av olika skäl hamna i situationer där de behöver stöd och hjälp. Förvaltningen efterfrågar en tydlig skrivning om att det är staten som har ansvar för individer i asylprocessen och inte kommunens socialtjänst. Om asylsökande med eller utan dagersättning söker hjälp via socialtjänsten måste det framgå vart dessa personer istället ska hänvisas för att få sina behov tillgodosedda.

Sammanfattningsvis saknar socialförvaltningen tydliga skrivningar på flera områden promemorian. Förutom att det behöver framgå hur Migrationsverket systematiskt kontrollerar och följer upp asylsökandes verkliga boendeförhållanden måste Migrationsverket säkerställa att asylsökande får information om begränsningar av dagersättning i eget asylboende. Det behöver också framgå vart asylsökande personer som behöver stöd och hjälp under asyltiden kan vända sig för att få sina behov tillgodosedda.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 augusti 2018 följande.

Socialnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på betänkandet.

Särskilt uttalande gjordes av Åsa Lindhagen (MP), Rana Carlstedt (S) och Jackie Nylander (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Andrea Ström (M), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Sofia Modigh (KD), som hänvisade till det särskilda uttalande som gjordes av Andrea Ström (M).

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 3 juli 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen välkomnar förslaget om ett sammanhållet system för mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända. Det behövs ett långsiktigt och hållbart system som främjar tidiga och lokalt anpassade insatser för integration och etablering och som samtidigt kan motverka segregation och konsekvenser av eget boende.

Förvaltningen menar att ett nytt mottagandesystem måste hålla ihop på ett sätt som är tydligt för både asylsökande och aktörer. Ett sådant system omfattar ankomst, asylprocess, boende, arbete och försörjning samt samspel med lokalsamhället. Det ska främja individens möjlighet att ta ansvar för sin framtida etablering eller återvändande och samtidigt ge kommuner och andra aktörer möjlighet att utföra sitt uppdrag mer effektivt.

Ansvar

Utredningens förslag att staten, kommuner och landsting tar ett gemensamt ansvar för mottagandet är positivt. För att detta ska fungera effektivt understryker socialförvaltningen vikten av en tydlig ansvarsfördelning och ett fungerande samarbete mellan olika aktörer. I utredningen nämns att processen för asylsökande och nyanlända ska vara smidig. För att uppnå detta måste oklarheter och glapp som kan uppstå mellan aktörer rättas till innan ett nytt system implementeras, vilket kräver tydlig samordning och regelbundna samråd.

Socialförvaltningen har identifierat några områden som är särskilt viktiga att förtydliga. Enligt huvudförslaget i utredningen ska kommunen ansvara för boende och insatser till asylsökande, efter vistelse i ankomstcenter tills beslut om uppehållstillstånd eller avslag ges.

Enligt förslaget ska anvisningskommunen erbjuda asylsökande boende inom tre veckor från tidpunkten för beslut om anvisning. Med den knappa tillgången till bostäder, erfar förvaltningen att det är en utmaning att ordna bostad till nyanlända på de två månader som anvisningskommuner har på sig enligt nuvarande regelverk (Bosättningslagen). Att korta tiden till tre veckor riskerar enligt förvaltningen att leda till negativa konsekvenser, främst för asylsökande familjer och individer, men även i form av mer resurskrävande arbete i kommunen. Bland annat skulle det bli ännu svårare att matcha familjer och individer till rätt boende. Det skulle till exempel bli mycket svårt att matcha bostad till personer med särskilda behov på så kort tid. Risken är att felmatchningen av bostäder ökar med följderna att mer resurser skulle krävas för att flytta om familjer och individer. Detta är särskilt negativt ur ett barnperspektiv då barns förskole – eller skolstart riskerar att fördröjas alternativt innebär byten av förskola/skola i samband med omflyttning. Risken om tidsplanen i systemet inte håller är att individer och familjer blir kvar under längre tid i ankomstcentret vilket kan påverka etableringen på ett negativt sätt.

Individer och familjer kan av olika skäl hamna i situationer där de behöver stöd och hjälp. Det kan handla om asylsökande med eller utan dagersättning, personer som fått avslag på sin asylansökan eller där beslutet om avslag vunnit laga kraft men som fortfarande vistas i Sverige. Det kan uppstå störningar och problem i boendet eller andra faktiska situationer där socialtjänsten involveras.

Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att personer som vistas i kommunen ges det stöd och den hjälp de är i behov av (2 kap 1 § SoL). Förvaltningen menar därför att det måste vara helt klart, för vilka individer och i vilka situationer som staten har ansvar, vad som ingår i kommunens ansvar under asyltiden och vilka insatser som då avses. Om kommunen har fullt ansvar för situationer som kan uppstå menar socialförvaltningen att detta måste återspeglas genom full ersättning för socialtjänstens insatser och arbete.

På samma sätt måste ansvarsfrågan gällande personer som får avslag vara klarlagd. Förvaltningen menar att staten bör vara ansvarig för boende och insatser som är aktuella i samband med att personer får avslag och ska flytta till ett avresecenter. Detta inkluderar tydliga rutiner och vilka statliga aktörer som involveras i samband med avslag. Det är inte rimligt att socialtjänsten eller boendepersonal ska ansvara för eventuella avhysningar samt kommunikation eller insatser kopplat till detta.

Ersättningar

Socialförvaltningen betonar att en ny ansvarsfördelning för ett sammanhållet mottagandesystem kräver stabila och erforderliga ersättningar till kommuner. De samråd om ekonomisk ersättning och andra förutsättningar som föreslås måste utgå från principen att staten har det ekonomiska ansvaret för insatser kopplat till asylmottagandet.

Förvaltningen är positiv till ett effektivt, förutsägbart och administrativt förenklat ersättningssystem. Samtidigt måste ersättningar spegla ambitionsnivån i förhållande till målen om rimliga planeringsförutsättningar för kommunsektorn och snabbare etablering i arbets- och samhällsliv. Detta kräver att de föreslagna samråden bygger på samsyn om kommunernas faktiska, och ofta inbördes varierande kostnader för åtaganden under hela mottagandesystemet. Det vore olyckligt om ett system som bedöms ge bättre förutsättningar för individer och samhälle, inte kan genomföras eller i praktiken bli framgångsrikt på grund av kortsiktiga ekonomiska avväganden.

Av de räkneexempel som tagits fram i betänkandet framgår att Stockholms stad inte skulle bli fullt ekonomiskt ersatta i mottagandesystemet. Till exempel ligger kostnader för boenden i Stockholm generellt långt över den föreslagna ersättningen för asylboende (115 kronor/dag/plats).

I betänkandet föreslås även att ersättningar för initiala kostnader i mottagandet av nyanlända avskaffas, däribland initialt ekonomiskt bistånd, stöd och hjälp i boendet, tomhyra, vissa särskilda kostnader, varaktig vård och kostnader för äldre, sjuka och funktionshindrade. Avskaffandet av initialt ekonomiskt bistånd motiveras med att dagersättning för asylsökande (LMA) kommer att betalas ut 30 dagar efter beviljat uppehållstillstånd.

Socialförvaltningens avdelning för mottagande av nyanlända erfar att behovet av initialt ekonomiskt bistånd generellt uppgår till tre månader, vilket bland annat hänger samman med att kötiden till förskoleplats uppgår till tre månader. Dessutom är ungefär en tredjedel av de nyanlända som anvisas enligt bosättningslagen vidarebosatta kvotflyktingar. Förutom att kvotflyktingar många gånger har ett större och tidsmässigt längre behov av initialt stöd är erfarenheten att en stor del av kvotflyktingar som tagits emot i Stockholm har betydande vård- och omsorgsbehov. Sammantaget innebär detta ett mer omfattande behov av initialt stöd och ekonomiskt bistånd som uppgår till minst tre månader.

Enligt huvudförslaget ska kvotflyktingar inte tas emot via de statliga ankomstcentren. Detta på grund av att kvotflyktingar redan har uppehållstillstånd när de anländer till Sverige. Samtidigt är förvaltningens erfarenhet att många kvotflyktingar saknar och har behov av den initiala samhällsinformation som asylsökande får ta del av under asyltiden i Sverige. Förvalt-

ningen menar att vidarebosatta kvotflyktingar behöver garanteras samma typ av samhällsinformation, kartläggning av yrkes – och utbildningsbakgrund och hälsoundersökning som föreslås att asylsökande ska få ta del av under tiden på ankomstcentret.

Ytterligare ett förslag i betänkandet är att alla myndiga ensamkommande upp till 20 år ska omfattas av schablonen om 750 kronor per dygn samtidigt som kravet på studiehjälp tas bort. Därtill föreslås att möjligheten till ersättning för särskilt förordnad vårdnadshavare för minderåriga ensamkommande tas bort.

Socialförvaltningen menar att schablonen om 750 kronor per dygn bör inkludera ensamkommande med uppehållstillstånd i åldern 18 - 21 år. Det möjliggör i större omfattning att unga ensamkommande personer kan fullfölja sina gymnasiestudier.

Att ta bort möjligheten till ersättning för särskilt förordnad vårdnadshavare innebär att dessa kostnader ska rymmas inom schablonen för minderåriga ensamkommande. Förvaltningen betonar att kostnaderna för denna grupp redan är ansträngd, och att rymma kostnader för särskilt förordnad vårdnadshavare inom schablonen skulle innebära en stor utmaning.

Minska eget boende

Frågan om eget boende är komplex. Socialförvaltningen delar bilden att asylsökandes möjlighet till EBO under rätt förutsättningar kan vara positivt. Samtidigt erfar vissa kommuner och stadsdelar att EBO lett till negativa konsekvenser som trångboddhet, osäkra boendeförhållanden och flyttkedjor med sociala problem som följd. Förvaltningen stödjer antagandet att anvisning till kommunalt asylboende redan i ankomstcentret kan leda till att asylsökande i mindre utsträckning väljer eget boende. Därtill anser förvaltningen att tidig information om fördelar och nackdelar med kommunalt asylboende respektive EBO, snarare än sanktioner, kan motivera och stärka asylsökande att i större utsträckning göra informerade beslut.

Socialförvaltningen menar att det är osäkert om förslaget om en social prövning av boenden i vissa kommuner kommer att fungera i praktiken. I betänkandet framgår att prövningen utgår från att asylsökande genom skriftliga intyg ska styrka sin boendesituation mot uppställda kriterier, genom registerkontroll av antal folkbokförda på den uppgivna adressen samt särskilda krav på boenden som inkluderar barn. I den rådande bostadsbristen är förvaltningens erfarenhet att personer inte alltid bor på den adress de är folkbokförda eller registrerade. Av betänkandet framgår inte hur asylsökandes faktiska boendesituation kontrolleras samt hur ett godkänt boende följs upp eller säkerställs i praktiken. Förvaltningen är därför tveksam till om förslaget med social prövning kommer att realisera utredningens intention att ytterligare begränsa EBO. Förvaltningen menar att det är mer sannolikt, att förslaget om att helt undanta vissa kommuner från möjligheten till eget boende under asyltiden, ger den effekt som utredningen räknar med.

Socialförvaltningen ser inte att det alternativa upplägget i utredningen där staten helt ansvarar för mottagandet av asylsökande skulle leda någon förändring i mottagandet.

Sammantaget delar socialförvaltningen betänkandets huvudförslag om ett sammanhållet system för mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända. Förvaltningen understryker vikten av att det gemensamma ansvaret realiseras i praktiken genom tydlig samordning och regelbundna samråd samt att kommuner ges ekonomiska förutsättningar att genomföra sina uppdrag. Slutligen menar förvaltningen att begränsning av eget boende främjas av att asylsökande tidigt ges förutsättningar att göra informerade beslut om kommunalt asylboende respektive EBO

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 oktober 2018 följande.

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 20 september 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Nedan följer förvaltningens påpekanden på de delar av utredningen som berör utbildningsnämndens område.

Förvaltningen vill betona barnkonsekvensanalysen, att barn till föräldrar som väljer att flytta till ett socioekonomiskt utsatt område och inte får dagernsättning kan riskera att påverkas negativt.

Om reformen genomförs och fler barn och ungdomar bor på anläggningsboenden måste möjligheten till skola och utbildning säkerställas. Hur kan barn och ungdomar ta sig till skola och sysselsättning? Vad ska organiseras på anläggningsboendet och vad kan samordnas i närområdet?

Förvaltningen vill påpeka vikten av ett förstärkt stöd för unga asylsökande kring psykisk ohälsa vid anläggningsboenden. Med den föreslagna ändringen kan ett högre tryck ligga på exempelvis ungdomsmottagningar som ligger i närheten.

Förvaltningen anser det vara av vikt att hålla ihop familjer och att områdesbegränsningen inte får innebära att familjer separeras.

Precis som uttrycks i mottagandeutredningen är goda planeringsförutsättningar för kommunerna grundläggande för att erbjuda ett mottagande av hög kvalitet. Om reformen genomförs och antalet anläggningsboenden ökar vill förvaltningen särskilt påpeka behovet av tidig dialog och samverkan med de funktioner i kommunen som berörs av etableringarna. Mottagandet kräver till exempel att de förskolor och skolor som berörs ges möjlighet att rekrytera de kompetenser som behövs, till exempel lärare inom svenska som andraspråk, lärare för modersmålsundervisning/studiehandledning och specialpedagoger. Det kan även behövas stöd och fortbildning av nu befintlig personal.

Vad gäller kompetensförsörjningen kan det idag finnas utmaningar med att rekrytera rätt personal inom vissa områden. Betänkandets och promemorians förslag leder sannolikt till att de socioekonomiska utmaningarna minskar. Inriktningen på förslagen kan således bidra till en positiv spiral, även om det är svårt att bedöma i vilken omfattning.

Utifrån beslutet att alla 7-9 skolor i Stockholms stad ska ta emot nyanlända elever och inte placera högstadiungdomar i utsatta områden som remissen beskriver så kan detta arbete underlättas om remissens förslag går igenom.

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm konstaterar i sin delrapport att områden med ett högt socioekonomiskt index i genomsnitt har en lägre inskrivningsgrad i förskolan. Förvaltningen kan därmed, i likhet med Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm, konstatera att deltagandet i förskoleverksamhet är lägst i de områden där verksamheten skulle kunna ha som störst betydelse för barnen. Eftersom koncentrationen av nyanlända och asylsökande till socioekonomiskt utsatta områden bör komma att minska genom betänkandets och promemorians förslag torde detta kunna bidra till en ökad inskrivningsgrad

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 augusti 2018 beslutade följande.

1. Som svar på remissen hänvisar överförmyndarnämnden till förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Berthold Gustavsson (M), *bilaga 1*.

Överförmyndarförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 6 juni 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har koncentrerat sitt förslag till yttrande till de delar av betänkandet som rör mottagandet av ensamkommande barn.

Kommunerna ska enligt utredningen även fortsättningsvis ersättas för kostnader i samband med mottagandet. Dessa specificeras dock endast till att gälla socialtjänstens omkostnader för vård och omsorg. En kommuns kostnad för ensamkommande barn innefattar dock både omsorgskostnader och kostnader för god man, men det senare tas inte upp i utredningen.

Den 1 januari 2018 togs kommunernas möjlighet att återsöka ersättning för kostnader gällande god man till ensamkommande barn bort. Detta ska delvis kompenseras genom den engångsschablon som en kommun får för att idag ta emot ett anvisat barn. Schablonen är 52 000 kr. Förvaltningen vill tillägga att överförmyndarnämndens kostnader för ensamkommande barn är indelad i två delar. Ena delen är arvode till den gode mannen. I dagsläget uppgår detta i Stockholms kommun till 24 000 kr per år plus omkostnadsersättning på 2 procent. Extra kostnader kan också tillkomma såsom resor och andra utlägg för den gode mannen. Den andra delen omfattar en administrativ kostnad för förvaltningen för att handlägga ärendet. Denna kostnad är svårare att bedöma då varje ärende kan kräva olika mycket tid i handläggning. Beroende på hur gammalt barnet är vid tidpunkten för anvisning blir kostnaden för kommunen olika för olika barn. Schablonen täcker inte de reella kostnaderna som staden har för omsorg samt för gode män. I den rörliga del av ersättningen som föreslås ges till kommunerna är det angeläget att kostnader för god man inräknas.

Förvaltningen ser positivt på att länsstyrelsen i förslaget får en roll att ansvara för att samordna mellan kommunerna för att ha en beredskap för att ta emot ett ökat antal asylsökande. Länsstyrelsen föreslås också få i uppdrag att ansvara för ett samverkande mellan kommuner och Migrationsverket och det civila samhället. Inom Stockholms stad finns utöver socialförvaltningen och överförmyndarförvaltningen 14 stadsdelsförvaltningar som behöver samverka. Det är en uppgift för staden att se till att detta görs. Därtill behövs att staden samverkar med övriga kommuner och med Migrationsverket. Länsstyrelsen kan ha en roll att underlätta denna samverkan.

Under flyktinginströmningen 2015-16 uppstod många missförstånd då socialtjänsterna inte var samordnade med överförmyndarnämnderna i kommunerna. Barn flyttades i snabb takt mellan kommuner och socialtjänster och information om detta kom inte fram till överförmyndarna, vilket ledde till att god man kunde förordnas i flera kommuner till samma barn och ibland inte alls.

Utredningen tar upp att ensamkommande barn eventuellt ska bo i de blivande ankomstcentrumen i 30 dagar under initialprocessen i likhet med övriga asylsökande. Dock menar man att ytterligare utredning krävs för att utreda hur barnet bäst ska företrädas innan detta sker.

Om barnet bor på ett ankomstcentrum ska en åldersutredning kunna göras på tidigt stadium. Frågan om vem som bäst företräder barnet under denna tid tas upp men behandlas inte

vidare då denna fråga bör utredas separat. Under tiden som barnet bor på ett ankomstcentrum är tanken att endast det offentliga biträdet ska företräda barnet. Detta för att barnet inte ska behöva byta god man efter de 30 initiala dagarna då barnet flyttas vidare till en anvisad boendekommun.

Förvaltningen vill här understryka att ett biträde inte företräder barnet på samma sätt som en god man. Ett biträde har till exempel inte uppgiften att bevaka barnets försörjning och utbildning. Inte heller att barnet tas till sjukvård vid behov eller att förvalta barnets egendom och ansöka om ersättning. Det finns dessutom i den gode mannens uppdrag i dagsläget en fördel med att barnet ofta får ”mer” hjälp än vad som är tänkt utifrån att uppdraget utförs av lek-män. En ideellt arbetande god man tar uppdraget för att denne har ett engagemang och kan ge barnet en trygghet som inte ligger i det offentliga biträdets uppdrag och tidsram. I detta ligger att barnet många gånger får mer stöd till att integrera sig genom att gode män ofta låter dem träffa dennes familj och vänner och därmed får en möjlighet till inblick och en delaktighet i det svenska samhället genom sin gode man. Med professionella ställföreträdare försvinner denna viktiga integrationsaspekt.

Att barnets asylprocess ska kunna inledas redan i ankomstboendet är positivt då handläggningstiderna kan kortas. Att det under denna viktiga initiala process däremot inte ska finnas en god man, ställer sig förvaltningen mycket kritisk till. Det kan inte anses vara barnets bästa att vänta med att tillsätta en god man. Det är då hellre att föredra ett byte av god man när barnet på sikt flyttar till en annan kommun efter anvisning. Tanken om att ha gode män i jour har funnits tidigare och bör finnas med i en fortsatt utredning som ett alternativ till förslaget om att biträdet endast ska företräda barnet. Med barnets bästa i åtanke är det positivt att asylprocessen snabbt kommer igång, men det får inte gå ut över barnets bästa i stort. I det läget skulle det kunna vara motiverat med ett antal jourhavande gode män, utbildade och anställda professionellt, som kan finnas på plats i mottagningscentrumen under den initiala processen. När barnet anvisats till en kommun och god man byts ut, bör det däremot bli en stadigvarande god man i likhet med dagens ideella uppdrag.

Utredningen föreslår att asylmottagandet i stor utsträckning koncentreras till de kommuner där Migrationsverket etablerar mottagningscenter. Det innebär alltså en högre geografisk koncentration av asylsökande än vad som är fallet med nuvarande ordning. Mottagandecentren kommer för de kommuner där de etableras att innebära ett större åtagande, vilket också utredningen visar på.

Utifrån ett överförmyndarperspektiv kan koncentrationen av mottagandet av ensamkommande barn till endast ett fåtal kommuner betyda att de kommuner där mottagandecenter finns får en hög arbetsbelastning, då det är vistelsekommunen som avgör vilken överförmyndare som ska förordna en god man. Vid en hög inströmning av ensamkommande barn kan detta leda till att det tar tid innan en god man kan tillsättas om systemet fortsättningsvis ska se ut som idag. Då krävs en förenkling av tillsättande av god man för att snabbare kunna möta ett snabbt ökande behov, liknande den situation som uppstod under 2015-16.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 oktober 2018 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av promemorian Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande från Mottagandeutredningen

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 september 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är medveten om att det uppstår en rad problem och svårigheter när asylsökande och nyanlända väljer att bosätta sig på egen hand istället för på Migrationsverkets anläggningar. Det gör att det finns skäl att genomföra förändringar för att försöka komma tillrätta med dessa problem.

Det är uppenbart att om fler asylsökande väljer anläggningsboende förstärks möjligheterna i de socialt och ekonomiskt utsatta områdena att aktivt arbeta med de problem som finns där. Det ökar också möjligheterna till ett stabilare boende som ger en bättre start på asylsökandes och nyanländas etableringsprocess.

Förvaltningen anser även att ett ökat anläggningsboende bland asylsökande skulle bidra till att alla Sveriges 290 kommuner tar en större del av ansvaret för ett hållbart mottagande, genom de anläggningsboenden som planeras runt om i landet. Genom att ta tillvara hela Sveriges kapacitet och kompetens ges asylsökande även en mer stabil möjlighet till etablering i ett redan förberett välkomnande och en planerad introduktion.

Förvaltningen kan även se att förslagen riskerar att föra med sig vissa negativa konsekvenser om man ser det utifrån ett socialtjänstperspektiv. Utredningens konsekvensanalys räknar med att cirka 40 procent av de asylsökande som skulle få sin dagersättning indragen skulle välja att flytta tillbaka till Migrationsverkets boenden. Merparten beräknas alltså bo kvar i eget ordnat boende trots indragen dagersättning. Detta leder till att Migrationsverket måste utöka sitt bestånd av boenden, men samtidigt att Migrationsverkets utgifter för dagersättning till asylsökande kommer att minska.

Där slutar tyvärr analysen, utan att problematisera vidare över var kostnaden istället hamnar när det gäller uppehälle för de asylsökande som fortsatt väljer eget boende. Det är rimligt att anta att majoriteten av personerna som flyttar in i kommunen och får avslag på dagersättning istället kommer att vända sig till kommunen för uppehälle och boende.

En konsekvens av förslaget kommer därmed att bli en höjd kostnad för kommunernas socialtjänst, både i tillfälligt akut bistånd och i personalkostnad. Det yttersta ansvaret för individen, enligt socialtjänstlagen, faller ju på kommunen och inte på Migrationsverket som avslår ansökan om dagersättning. Kommunerna får även en ökad arbetsbörda när det gäller att ta emot akuta ansökningar om bistånd, utreda och handlägga dessa och motivera asylsökande att åter vända sig till Migrationsverket och deras boenden.

Det är också viktigt att betänka att detta problem inte läggs över på kommuner generellt utan på de kommuner som har klassats som socialt och ekonomiskt utsatta.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 augusti 2018 följande.

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av betänkandet Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande (SOU 2018:22).
2. Nämnden anför därutöver att det är av stor vikt att såväl ankomstcentrums som avresecentrums verksamhet och utformning inte blir av förvars karaktär utan anpassas så att barnperspektiv värnas och de som bor där inte isoleras.

Reservation anfördes av Lars Jilmstad m fl. (M) och Peter Öberg (L) till förmån för förvaltningens förslag för beslut.

Ersätтарыttrande gjordes av Lars Hultkvist (KD) till förmån för förvaltningens förslag för beslut.

Farsta stadsdelsförvaltning tjänsteutlåtande daterat den 31 juli 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen finner utredningens förslag tänkvärt. De brister som pekas på i det befintliga systemet är kända av förvaltningen. Ett mer effektivt och sammanhållet system med mottagande är att föredra, med ett uttalat och utarbetat samarbete och klara förutsättningar för varje individ som då lättare kan planera sin framtid, oavsett om den förmodas bli i Sverige eller i hemlandet. Det skulle leda till ett mer tydligt fördelat ansvar i etableringsprocessen samt öka nyanländas möjligheter till en effektiv start på etableringsprocessen.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby- Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 oktober 2018 följande.

1. Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Omedelbar justering.

Reservation anfördes av Niklas Thorén (V), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 4 oktober 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen är positiv till förslaget om att komplettera den sociala prövningen för asylsökande som bosätter sig i eget boende i vissa kommuner med begränsad rätt till dagsättning vid eget boende i områden med socioekonomiska utmaningar.

Förvaltningen anser att det är en fördel att kommunerna själva får avgöra vilka kommun-delar som behöver omfattas av områdes-begränsning. Förslaget väntas inte medföra några negativa ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Däremot kan det bidra till att minska segregationen.

Förvaltningen vidhåller den uppfattning som lämnades i det tidigare yttrandet över betänkandet om ett ordnat mottagande¹, att det är viktigt att begränsa boendelösningar som riskerar att medföra trångboddhet, fysisk och psykisk ohälsa, ökad segregation och orimlig påverkan i vissa områden

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 30 augusti 2018 följande.

1. Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Omedelbar justering.

Rinkeby Kista stadsdelsförvaltning tjänsteutlåtande daterat den 7 augusti 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till utredningens syfte att effektivisera tiden för asylsökande som kommer till Sverige. Ankomstcenter med samlad service från berörda myndigheter kan bidra till detta. Obligatorisk vistelse i ankomstcenter ger möjlighet till rättssäker och snabb prövningsprocess, där asylsökande och myndigheter finns tillgängliga för varandra. Förutsättningar för snabbare beslut om etablering i Sverige eller återvändande till annat land ökar.

Förvaltningen ser fördelar med det delade ansvaret för mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända mellan staten, kommunerna och landstingen som huvudförslaget innehåller. En viktig utgångspunkt är en tydlig ansvarsfördelning.

Att asylsökande med goda möjligheter till uppehållstillstånd får möjlighet att flytta till ett kommunalt asylboende och att asyl-mottagandet kan ske på en plats där man har möjlighet att bo kvar är positivt. Kommunernas ökade ansvar för asylsökandes boende kan emellertid bli en utmaning.

Det råder brist på bostäder i Stockholm och i nästan hela Sverige. I huvudförslaget föreslås att möjligheten till eget boende (EBO) i socioekonomiskt utsatta stadsdelar ska begränsas. Förvaltningen ser utredningens förslag om möjligheten att säga nej till boendelösningar som riskerar att medföra trångboddhet, fysisk och psykisk ohälsa, ökad segregation och orimlig påverkan på dessa områden som betydelsefull. I de fall personer önskar bosätta sig i ett sådant område, ställer det krav på att Migrationsverket gör utförliga utredningar inför en social prövning. För att undvika trångboddhet och koncentration av asylsökande och nyanlända till socialt och ekonomiskt utsatta områden är det viktigt att resurser avsätts till den sociala prövningen som enligt förvaltningens uppfattning behöver innefatta hembesök. Syftet med hembesöken är att undersöka bostadens storlek i förhållande till antal boende. Utifrån förvaltningens erfarenhet kan det vara svårt att få svar på hur många personer som redan bor i en bostad. Utredningens förslag om att vissa kommundelar temporärt ska kunna undantas från möjligheten till EBO är bra.

Styrkorna i huvudförslaget är att asylmottagandet effektiviseras och fördelas jämnt mellan kommunerna i hela landet. Det är positivt att asylmottagandet kan ske på en plats där det finns möjlighet att bo kvar.

I det alternativa förslaget tar staten mer renodlat ansvar för mottagandet vad gäller boende och tidiga insatser för samtliga asylsökande under hela asyltiden. En nackdel är att fördelningen av asylsökande koncentreras till storstäderna där det råder bostadsbrist, vilket försvårar möjligheten till bosättning på samma ort efter avslutad asylprocess.

Slutligen anser förvaltningen att remissen borde ha sänts till alla stadsdelsnämnder, inte bara till tre, eftersom betänkandet får konsekvenser som berör alla.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 oktober 2018 följande.

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 september 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslag och åtgärder som syftar till att minska den segregation och trångboddhet som är förknippad med EBO i vissa kommuner och områden med socioekonomiska utmaningar. Förslaget med så kallad områdesbegränsning kan vara en sådan åtgärd.

Förvaltningen instämmer med utredningen om att det är viktigt att kommunerna själva får avgöra om de vill omfattas av begränsningen och vilka bostadsområden som i så fall ska omfattas. Kommunerna är bäst lämpade att själva avgöra vilka stadsdelar eller bostadsområden som bör omfattas av en områdesbegränsning eller en social prövning.

För den sociala prövningen ska det finnas på förhand uppställda kriterier för detta. För att bli godkänd vid prövningen måste boendet ha en skälig boendestandard och vara av lämplig storlek för det antal personer som ska bo där. Förvaltningen ser den sociala prövningen som positiv men ser att det behöver tydliggöras hur prövningen organiseras och att ansvarsförhållandet blir tydligt. Eftersom Migrationsverket ska utföra prövningen är ett tillitsfullt samarbete nödvändigt för att verksamheten ska fungera.

Att Migrationsverket upprätthåller en beredskap för att ta emot de asylsökande som inte kan bo i ett eget boende är enligt förvaltningen nödvändigt.

Detta förslag har av kommunstyrelsen endast remitterats till stadsdelsnämnderna i Rinkeby-Kista, Farsta och Södermalm. Förvaltningen ser att det hade varit bra om samtliga stadsdelsförvaltningar hade fått svara på remissen, då detta rör hela staden.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 30 augusti 2018 följande.

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Anders Göransson m.fl. (S), Anna-Klara Müntzing m.fl. (MP) och Birgitta Sevefjord (V), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltning tjänsteutlåtande daterat den 13 juli 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen bedömer att genomförandet av huvudförslaget skulle innebära alltför stora utmaningar för kommunerna och förordar därför det alternativa upplägget. Förvaltningen bedömer att staten även fortsättningsvis ska ansvara för boende och tidiga insatser för samtliga asylsökande under hela asyltiden.

Kommunernas förutsättningar att ordna boende för anvisade nyanlända varierar stort idag. I Stockholm råder stor bostadsbrist och stadens har tvingats hitta tillfälliga och ibland mindre bra boendelösningar. Att kommunerna ska lösa boende också för asylsökande skulle ställa stora krav på och vara en utmaning för kommunerna under rådande boendesituation.

Förslaget om ankomstcenter och tidiga insatser som staten ansvarar för ställer sig förvaltningen positiv till utifrån att passivitet och dåligt utnyttjad väntetid för asylsökande ska undvikas.

Det är även positivt att det införs begränsningar av det egna boendet (EBO) för asylsökande för att undvika att det till exempel bor för många i bostaden i förhållande till storlek. Förvaltningen ser den sociala prövningen som positiv men ser att det behöver tydliggöras hur prövningen organiseras och att ansvarsförhållandet blir tydligt. Eftersom Migrationsverket ska utföra prövningen är ett tillitsfullt samarbete nödvändigt för att verksamheten ska fungera.

Att Migrationsverket upprätthåller en beredskap för att ta emot de asylsökande som inte kan bo i ett eget boende är enligt förvaltningen nödvändigt.

Enligt förslaget bör det i de planerade ankomstcentrerna finnas relevanta aktörer med rätt bemanning, kompetens och närvaro. Detta ställer stora krav på samordning av kompetenser. För att öka effektiviteten i mottagandet är det viktigt att de olika aktörerna hittar smidiga former för att kommunicera och samverka.

Förvaltningen ser vissa risker med att införa avresecenter. Det kan vara problematiskt om människor, kanske också barnfamiljer, blir kvar långa perioder på avresecenter när till exempel avvisning ur landet inte kan verkställas.

Förvaltningen välkomnar ett nytt, enklare ersättningssystem.

Detta förslag har av kommunstyrelsen endast remitterats till stadsdelsnämnderna i Rinkeby-Kista, Farsta och Södermalm. Förvaltningen ser att det hade varit bra om samtliga stadsdelsförvaltningar hade fått svara på remissen, då den rör en omfattande förändring som rör hela staden.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen

Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Johanna Sjö (M) enligt följande.

Mottagandeutredningen, som regeringen tillsatte 2015, föreslår ett sammanhållet system för mottagande av asylsökande och nyanlända. Huvudförslaget innebär ett system som sträcker sig från asylansökan till bosättning efter uppehållstillstånd eller återvändande efter avslag. I betänkandet föreslås inrättande av statliga ankomstcentrum för asylsökande, avresecentrum för asylsökande som fått nej på sin ansökan samt att möjligheterna till eget boende (EBO) begränsas.

Vi ställer oss positiva till ett samordnat system. Idag saknas en sammanhållen kedja vilket har lett till utdragna väntetider, försenad etablering eller återvändande samt höga kostnader för samhället och enskilda.

Moderaterna ställer sig dock kritiska till vissa punkter i förslaget. Det handlar bland annat om att personer som bedöms ha möjlighet till uppehållstillstånd ska erbjudas boende inom tre veckor av anvisningskommunen. Enligt nuvarande regelverket måste kommuner erbjuda boende inom två månader. Det är en stor skillnad. I Stockholm är bostadsbristen påtaglig, att ordna boende på så kort tid är orimligt.

Det måste också vara tydligt gällande ansvarsfrågan för personer som får avslag vara klarlagd. Staten bör vara ansvarig för boende och insatser som är aktuella i samband med att personer får avslag och ska flytta till ett avresecenter. Socialtjänsten eller boendepersonal ska inte ansvara för eventuella avhysningar samt kommunikation eller insatser kopplat till detta.

Moderaterna ställer sig positiva när det gäller begränsning av EBO. Det har skapat negativa konsekvenser i form av parallellsamhällen, en svart marknad och trångboddhet. I betänkandet framgår det dock att prövningen utgår från att asylsökande genom skriftliga intyg ska styrka sin boendesituation mot uppställda kriterier, genom registerkontroll av antal folkbokförda på den uppgivna adressen samt särskilda krav på boenden som inkluderar barn. Som det ser ut idag bor personer inte alltid på den adress de är folkbokförda på eller registrerade. Av betänkandet framgår inte hur asylsökandes faktiska boendesituation kontrolleras samt hur ett godkänt boende följs upp eller säkerställs i praktiken. Det måste finnas tydliga kontroller för att detta ska fungera i praktiken.

I betänkandet föreslås även ett obligatoriskt boende på statliga avresecenter för Dublinärenden och personer som fått verkställbara avlägsnandebeslut. Där ska insatser för återvändande kunna erbjudas tillsammans med civilsamhället. Kommunal service som skola, fritidsverksamhet och socialtjänst kommer anses också att behöva kopplas till avresecentren.

Moderaterna menar att prioriteringar måste ligga på att korta väntetiderna att åka hem – inte att erbjuda samhällsinsatser till personer som ska återvända hem.

Socialnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Åsa Lindhagen (MP), Rana Carlstedt (S) och Jackie Nylander (V) enligt följande.

Mottagandeutredningen berör många viktiga frågor kring hur Sverige på ett bättre sätt kan ta emot människor på flykt från krig och oroshärdar. I grunden finns det mycket positivt i utredningens förslag, där de som söker asyl redan tidigt ska slussas ut i en kommun. Den ambitionen delar vi och tror också att en sådan ordning skulle kunna leda till en bättre etablering. Det finns dock delar av förslaget som vi känner oro för. För det första är det en risk att de an-

komstcenter som föreslås blir mer långvariga boenden för personerna än vad utredningen tänker sig. Det är till exempel svårt att veta om kommunerna kommer klara den tidsfrist som föreslås på tre veckor att anvisa en person ett boende. Det skulle innebära att människor får bo långa tider på stora förläggningar. Generellt ser vi en risk att såväl ankomst- som avresecentren blir dessa stora förläggningar där människor bor långa tider vilket påverkar deras hälsa negativt. Vi ställer oss också frågande till de förändringar i ersättningsnivåer som föreslås gällande ensamkommande barn. Redan idag är det ansträngt ekonomiskt att tillhandahålla boende och omsorg för dessa barn och unga, med de förändringar som föreslås här riskerar situationen bli än mer ansträngd. Vi ser vidare att det kan finnas skäl att i vissa fall begränsa möjligheten till egenbostättning, men vi delar också socialförvaltningens bild att det kan vara svårt att genomföra i praktiken.

Särskilt uttalande gjordes av Andrea Ström (M) enligt följande.

Mottagandeutredningen, som regeringen tillsatte 2015, föreslår ett sammanhållet system för mottagande av asylsökande och nyanlända. Huvudförslaget innebär ett system som sträcker sig från asylansökan till bosättning efter uppehållstillstånd eller återvändande efter avslag. I betänkandet föreslås inrättande av statliga ankomstcentrum för asylsökande, avresecentrum för asylsökande som fått nej på sin ansökan samt att möjligheterna till eget boende (EBO) begränsas. Vi ställer oss positiva till ett samordnat system. Idag saknas en sammanhållen kedja vilket har lett till utdragna väntetider, försenad etablering eller återvändande samt höga kostnader för samhället och enskilda. Moderaterna ställer sig dock kritiska till vissa punkter i förslaget.

Det handlar bland annat om att personer som bedöms ha möjlighet till uppehållstillstånd ska erbjudas boende inom tre veckor av anvisningskommunen. Enligt nuvarande regelverket måste kommuner erbjuda boende inom två månader. Det är en stor skillnad. I Stockholm är bostadsbristen påtaglig, att ordna boende på så kort tid är orimligt. Det måste också vara tydligt gällande ansvarsfrågan för personer som får avslag vara klarlagd. Moderaterna instämmer med förvaltningen att staten bör vara ansvarig för boende och insatser som är aktuella i samband med att personer får avslag och ska flytta till ett avsecenter. Socialtjänsten eller boendepersonal ska inte ansvara för eventuella avhysningar samt kommunikation eller insatser kopplat till detta.

Moderaterna ställer sig positiva när det gäller begränsning av EBO. Det har skapat negativa konsekvenser i form av parallellsamhällen, en svart marknad och trångboddhet. I betänkandet framgår det dock att prövningen utgår från att asylsökande genom skriftliga intyg ska styrka sin boendesituation mot uppställda kriterier, genom registerkontroll av antal folkbokförda på den uppgivna adressen samt särskilda krav på boenden som inkluderar barn. Som det ser ut idag bor personer inte alltid på den adress de är folkbokförda på eller registrerade. Av betänkandet framgår inte hur asylsökandes faktiska boendesituation kontrolleras samt hur ett godkänt boende.

Överförmyndarnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Berthold Gustavsson (M) enligt följande.

Se under arbetsmarknadsnämnden.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Niklas Thoren (V) enligt följande.

Att besvara betänkandet från Mottagandeutredningen (SOU 2018:22) – den kompletterande promemorian Ett socialt hållbart eget boende med följande utlåtande.

Vi anser att förslaget om att asylsökande ska förlora rätten till dagersättning om denne bosätter sig i eget boende i områden som bedöms ha socioekonomiska utmaningar är ett dåligt förslag.

Enligt förvaltningens bedömning skulle en sådan områdesbegränsning inte medföra några ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Må så vara men de ekonomiska konsekvenserna för individerna som utsätts för indragen dagersättning är enorm. Detta är givetvis tanken med förslaget eftersom målet är att bidra till att minska segregationen genom att det ska hindra asylsökande från att bosätta sig i just dessa områden. Förslaget är ett sätt att krångla till den redan komplicerade svenska byråkratien och risken är snarare att de asylsökande isoleras om de hindras från att bo nära vänner och släktingar och tappar det sociala sammanhanget. Effekten av förslaget är därmed högst oklart.

Det finns många andra sätt att minska segregationen, genom att t.ex. bygga fler billiga och bra hyresrätter i överklassområden och genom att minska arbetslösheten i de områden som utredningen pekar på. Att lägga ansvaret för Sveriges segregation på individnivå anser vi är fel och vi tycker att det är viktigare att stärka de socioekonomiskt svaga områdena istället för att hindra människor från att flytta dit.

Södermalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Anders Göransson m.fl. (S), Anna-Klara Müntzing m.fl. (MP) och Birgitta Sevefjord (V) enligt följande.

Det är uppenbart att projekten vi i stadsdelen har startat på Vintertullen och Tanto har stor betydelse för personerna som kommit dit. Nya nätverk har skapats och många har snabbare kunnat få jobb, bostad - det demonstrerar tydligt hur viktig närheten och intensitet i stöd är.

Sammanhållna och intensiva tidiga insatser bör också minska risken för missförstånd, och hela poängen med utredningen och dess slutsatser är angelägna. Vi är dock inte beredda att uttala oss om huruvida utredningens huvudförslag eller det alternativa upplägget bäst skulle uppnå syftet